

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Sallógyi Dezső-u. 6.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 270. szám.

Nagyvárad.

Péntek 1914 november 20.

Jegyezzünk nemzeti kölcsönt!

A nemzeti kölcsön sikere a nemzeti becsület kérdése. A különféle lapokban napok óta számtalan cikk és felhívás jelent meg, melyek mind arra buzdítanak, hogy úgy jól felfogott üzleti érdekeinkből, mint a nemzeti, hazafias érzéstől indítva minél több részt jegyezzünk a kölcsönből. Azt hisszük, nem végzünk felesleges dolgot, ha a közönség felvilágosítására és egyben megnyugtatóra az alábbi néhány megjegyzést közreadjuk.

Az állami kölcsön szükségessége.

Montecucoli híres mondásától, hogy „pénz pénz és pénz“ mai napig millióan elmondták már, és még többen a legszimplábban bebizonyították, (i. e. az életükkel) hogy a pénz az emberi élet és célok hatalmas mozgatója.

Az állam életre hivatott szervezet. Életének, céljainak mozgatói között a gazdasági haladás, értékek a pénz is elsősorban szerepelnek és pedig azért, mert a mai élet pénz nélkül már bajosan képzelhető el. Ez is világos. Akad azonban az állami életben számtalan olyan rendkívüli körülmény, melyeknek bekövetkezését, egymásra tolódását, összejátszását senki előre nem tudhatja. Nem ismerheti a körülményeket, sem azt az erőt, mellyel föllépnek, sem azt az áldozatot, aminek kielégítését követelik. És pedig mulhatatlan kielégítését követelik. Az állam azonban nem rendezkedhetett be kiszámíthatatlan körülmények föllépésére, vagy ha igen, sohasem a teljes mértékben, nem rendezkedhetett be oly kiadások fedezésére, melyeknek eljövételét vagy nem tudta, vagy nem egészen tudhatta, egyszerűen azért, mert előttünk a jövő lepecsélt könyv.

Ime itt van az állami kölcsön lehetőségének a szükségessége. Az államkölcsön ma már elválaszthatatlan szerves része az állami életnek, minden állam életének.

Az államkölcsönt, az államhitelt a mai fejlődés fokán elmellőzni nem lehet, csak helyesen és óvatosan kell vele élni.

Mikor jó az állami kölcsön.

A kielégítésre váró állami célok tehát jogosulttá teszik az államkölcsönt. Ebben a kérdésben nincs pardon. Az állam élni van hivatva, ha életfeltételei közül bármelyik hiányzik, joga van azt előteremteni. Ha pénzre van szüksége, joga van azt előteremteni. Helyesen, óvatosan, jól pedig akkor teremti elő, ha valóban szükséges pénzt szerezni, ha onnan veszi, ahonnan még lehet venni, ahol van. Emellett azonban élesebben kör-

vonalozza a jó kölcsön fogalmát, kell, hogy egy részt az államnak is biztosítsa a szükséges pénzmennyiséget, nagyobb terhek nélkül, másrészt azonban az állampolgárok se legyenek kiszolgáltatva az állam mindenhatóságának.

Szükséges, hogy a visszerthes kötelezettséggel megkötött kölcsönügylet az állam s a polgár között bizalom alapuljon, mert a kölcsönözés biztonságát és nyugodtságát csak a bizalom idézheti elő. Szükséges, hogy az irányzatba vett, az állam által megkívánt, az egyesek által átengedett értékekből szórén-szálan lehetőleg kevés vesszen el, lehetőleg a közvetítő üzérkedés kizárásával jöjjön létre a kölcsön. Szerencsés még az az ország, mely kölcsön szükségletét saját polgárainak azon tőkéiből szerzi meg, melyek hazai gazdasági élet zavarása nélkül folyhatnak be az állampénztárba. Az ilyen belföldi kölcsön kedvező hatást gyakorol az állam gazdasági életére s emeli a polgárai vagyoni erejét

természetesen ha a kölcsön termékeny célokra fordítatik.

Ezek alapján az állami kölcsön kibocsátás előnyös, legelőnyösebb formájának egy olyan kölcsön fölvétel kell nyilvántartanunk, mely szükséges célokra belföldön és úgy köttetik, hogy az állam az előirányzott pénzt minél teljesebb mértékben kapja meg viszont hitelezői, a polgárok előnyös kamatozás vagy más kedvezmények által tőkéjüket gyümölcsözőleg helyezhessék el.

Milyen a „nemzeti kölcsön?”

A kibocsátandó kölcsön ezeknek a felállított követelményeknek mindenben megfelel. Szükséges céljánál fogva; belföldi, mert Magyarországra szól; közvetítők kizárva, mert a jegyzés kibocsátást közvetlenül az állam eszközli közalírást útján; gyümölcsöző a hitelezőkre nézve, hisz 6 és egynegyed százalékos mindenestre hoz. (rs.)

A világháború.

Török-orosz tengeri csata Szebasztopolnál.

Konstantinápoly, nov. 19. A főhadiszállás este nyolc órakor a következő jelentést teszi közzé:

Hajórajunk, a mely a Fekete-tengeren levő orosz flotta felkeresésére futott ki, Szebasztopol magassági foka alatt egy két páncélos hajóból és két cirkálóból álló orosz hajórajra akadt, a mellyel harcba bocsátkozott.

Az ellenséges hajóraj Szebasztopol irányában visszavonult. A mi hajórajunk üldözte. A harc eredményét később fogjuk közzétenni.

Konstantinápoly, november 19. Az Agence Ottomane ugyanezen harcról a következő jelentést teszi közzé: A török császári flotta Szebasztopolnál összeütközött az orosz flottával, a mely Trapezuntot bombázn merészelt. A harcban egy orosz páncélos hajó komoly sérüléseket szenvedett. Az orosz flotta többi hajói a sűrű köd védelme alatt Szebasztopol irányában elmenekültek, hajóinktól üldözve. A Körikőj melletti harcoknál török csapatok a megvert orosz csapatoktól már említettekén kívül még öt gép-

fegyvert is zsákmányoltak. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Török győzelmeik.

Konstantinápoly, november 18. (M. T. I.) A főhadiszállásról jelentik: Az összes harctereken sikerrel folynak az ütközetek. Az egyiptomi határon küzdő csapataink elfoglalták Kalat-ul-Nahl helységet, a mely 120 kilométernyire van túl a határon és kitűzték ott a török lobogót. Azok a csapatok, a melyek Lazisztanon átvonulva orosz területre léptek heves harc után Isten segítségével megverték az oroszokat és nagy veszteséget okoztak nekik, miközben száz foglyot ejtettek és több hegyi ágyut zsákmányoltak.

Libau kikötőt újból bombázták a német hadihajók.

Berlin, nov. 19. A kelet-tengeri haderők egyes részei a libaui kikötő bejáratait hajók elsüllyesztésével elzárták és a katonailag fontos építményeket bombázták. Torpedónaszádok, amelyek a kikötő belsejébe benyomultak, megállapították, hogy ellenséges hadihajók nem voltak a kikötőben. Bencke. (Miniszterelnökségi sajtóosztály.)

Jelentés a német harcterekről.

Berlin, november 19. A nagy főhadiszállás jelenti: Nyugat-Flandriában és Észak-Franciaországban a helyzet változatlan. Egy német repülőgépraj felderítő repülésen két ellenséges harcoló repülőgépet leszállásra kényszerített. Egy ellenséges repülőgép a támadástól lezuhant. Repülőgépeink közül egynek hollétéről nem tudunk.

Serwon környékén az argonnei erdőség nyugati szélén heves francia támadást a franciáknak súlyos veszteséget okozva visszavertünk. Veszteségeink csekélyek voltak.

A keleti harcmezőn az újból megkezdett harcok még folyamatban vannak. (Miniszterelnökség sajtóosztálya).

Hindenburg Danki tábornokról.

Bécs, november 19. A Neue Freie Presse egyik munkatársa meglátogatta Hindenburg tábornokot, a keleti hadsereg vezérét, főhadiszállásán. A győzelmes katona többek közt a következőképpen nyilatkozott:

— A magyarok és osztrákok pompás katonák. A legénység és a tiszték egyaránt bátrak, valamennyien hősek. Vállvetve küzdünk velük és ennek az együttes küzdelemnek további sikerében feltétlenül bízunk. Az osztrákokat és magyarokat mint kitűnő bajtársakat nagyrabecsüljük. A szövetséges seregek főparancsnokai között az érinkezés mindig a lehető legkellemesebb formában történik.

Az orosz katonákról is beszélt Hindenburg. Ezt mondta a többi közt:

— Az oroszok is fegyelmetartók, de nem úgy, mint a német, vagy a magyar, vagy az osztrák katona. A mi csapatainkban a fegyelem, a lélek és az erkölcs leszűrődése. Az orosz hadseregben az eltompultság és a gondolkodás nélkül való vakfegyelem van meg. Az orosz katona azért áll, mert megparancsolták, hogy álljon. De akkor aztán természetesen úgy áll, mintha odaszegték volna.

— Az oroszok sokat tanultak a japánoktól a legutolsó háborújukban. Nagyon jól értenek erős földfedezékek készítéséhez, a melyekbe nagyszerűen beásák magukat. Mihelyt elfoglalták az új hadállást, tíz perc múlva már eltűnnek a földben, mint a vakondok. A mi katonáink természetesen már megtanulták ugyanezt.

— Nem szívesen tették, de meg kellett tenniük. Ennek a beásásnak azonban maholnap vége lesz, mihelyt a tél jön és keményre fagy a föld. Ez az az előny, a melyet a téli hadjárat az oroszokkal szemben nekünk biztosít. Ha egyszer az oroszok nem tudják magukat beásni a földbe, nagyon rosszul fog menni a sorsuk. Láthatják ezt már most is. Ha beásás nélkül kell verekedniük, nem tudnak tovább jutni.

— A háború az oroszok ellen mindenekelőtt és mindenekfelett az idegek kérdése. Ha Németország, Ausztria és Magyarország jobb idegekkel fognak rendelkezni és megállják helyüket, — pedig a mi idegeink lesznek a jobbak és mi fogunk kitartani — akkor győzni fogunk!

A nagy hadvezérnek ezeket a szavait a következő jellemző mondással egészítette ki egyik vezérkari tisztje, Hofmann alezredes.

— El bennünk a feltétlen nagy fölény érzése az oroszokkal szemben. Győznünk kell és győzni fogunk.

Honvédeink Ostruznicáig verték a szerbeket.

Sabác, nov. 19. A főparancsnokságra kedden délben jelentés érkezett, hogy csapataink Boljevitől keletre Ostruznicáig kiverették a szer-

beket. Ezek, néhány százan, még szeptember 26-án átjöttek magyar területre és Kupinovo felé akartak eljutni. Katonáink azonban rajtuk ütöttek és visszaszorították őket. Azóta a szerbek kitűnően elszáncolva Boljevci mellett feküdtek a betonfödözékekben és megszállva tartották a Száva U alaku fordulóját.

Tegnap éjszaka honvédeink általános rohammal nekimentek a sáncoknak és kikergették a szerbeket. Két óra hosszat tartott ez a roham, amelynek a szerbek részéről igen sok áldozata volt. Aki csak elkerülhette szuronyainkat, befutott a Szávába. Uszva akartak átérni a tulsó partra, de sokan beleveszték a Szávába.

A németek tiszteres tulereje.

Kopenhága, nov. 19. (Saját tudósítónktól) Párisból jelentik a „Politikennek. Amint a frontból jelentik, a németek az utolsó napokban annyira megerősítették a jobbszárnyukat, hogy sok helyütt erejük most úgy aránylik az angolok erejéhez, mint tíz az egyhez.

A hadikölcsön jegyzése.

Nyugdíjasok jegyzése.

A hadikölcsön jegyzésének megkönnyítése céljából a közhivataloknál azon intézkedést tették, hogy a tisztviselők az általuk jegyzett összegeket 12 egymást követő hónap alatt fizethetik ki s ezen részleteket levonás által törlesztik.

A belügyminiszter most lehetővé teszi, hogy a városi nyugdíjasok is jegyezhesseken ilyen kedvező feltételek mellett hadikölcsönt. Erre nézve a polgármester a következő hirdetményt adta ki:

A m. kir. Belügyminiszter ur 187,047—1914-III. sz. leiratával az 1914. évi hat százalékos m. kir. adómentes állami járadék kölcsön (hadikölcsön) kötvényének váltására adott kedvezmény a városi alkalmazottak, nyugdíjas és nyugdíjat élvező özvegyekre is kiterjesztette.

Ugyanezért ezúton értesitem mindazon városi nyugdíjas és minden városi nyugdíjat élvező özvegyeket, akik a jegyzésben részt venni óhajtanak, hogy a fizetés természetével bíró illetményeit, illetőleg nyugdíjait (laktérnyugdíj nélkül) egy év összegének 10 százaléka erejéig a fentebb említett járadék kölcsön kötvényeit, oly képen jegyezhetik, hogy az alább meghatározott aláírási árat 1915. évi jan. hó 1-től kezdődő 12 egyenlő havi kamatmentes részletekben törlesztheti.

A maximális határ gyanánt megállapított 10 százalékos kötvények névértékére vonatkozik, vagyis a nyugdíjas vagy özvegy annyi névértékű kötvényt, illetőleg annyiszor 50 kor. névértékét jegyezhet, ahányszor az 50 kor. nyugdíj egy évi összegének 10 százalékában találhatik. A nem teljes 50 koronát kitevő maradék után még további 50 kor. névérték jegyezhető, (pl. ha a fizetés természetével bíró illetmények, illetőleg nyugdíj egy évi összege 3600 korona, annak 10 százaléka 360 korona a jegyezhető összeg 400 korona.

Az aláírás csak szabad darabokra történhetik, ezeknél a kötvényeknél tehát zárolásnak helye nincsen. Az ilyképpen jegyezhető kötvényeknek aláírási ára minden 50 kor. névértékért 47 kor. 76 fillér mely ár

megállapításnál számításba vétetett egyrészt az 1915. évi május hó 1-én és 1915. évi november hó 1-én esedékes szelvényeknek másrészt a részletfizetési kedvezmény folytán az aláíró által fizetendő kamatoknak, valamint az 1916. évi május hó 1-én esedékes és a kötvény kiszolgáltatásával az aláírónak kiadandó szelvényben foglalt kamat 1915. évi november havára eső részletének 1914. évi november hó 23-ára leszámított értéke. A fenti 47 korona 76 fillér aláírási árat alapul véve a havi törlesztési részletek a következők: 50 korona névértékű kötvény jegyzésénél 3 kor. 98 fillér. 100 korona névértékű kötvény jegyzésénél 7 kor. 96 fillér. 150 korona névértékű kötvény jegyzésénél 11 korona 94 fillér, s így tovább.

Azok a városi nyugdíjasok, valamint azok a városi nyugdíjat élvező özvegyek, akik ily módon óhajtanak kötvényeket jegyezni, kötelesek a polgármesteri hivatalnál kapható mintának megfelelő aláírási nyilatkozatot kiállítani s azt legkésőbb 1914. november 23-ig a város főszámvédjéhez juttatni, aki a nyugdíj (laktérnyugdíj nélkül) feltüntetett összegének helyességét igazolja s az aláírási nyilatkozatot felülvizsgálja abból a szempontból, hogy a jegyzés nem haladja-e meg a fentiek szerint jegyezhető összeget, amennyiben pedig meghaladná a jegyzett összeget, megfelelően helyesbiteni fogja.

Nagyvárad, 1914. nov. 19-én.

Rimler Károly,
polgármester.

A premontrei rend és a hadikölcsön.

A jászóvári premontrei kanonokrend, mely nem régen 50,000 koronás adományával tiszteletreméltó helyet biztosított magának a háború céljaira adományozók sorában, újabban ismét fényes tanujelét adta hazafias áldozatkészségének. Mint értesülünk, a rend prépost-praelátusa, dr. Takács Menyhért, egy félmillió korona hadikölcsönt jegyzett a rend vagyonából, amihez méltó kiegészítésképpen sorakozik a nagyváradai premontrei főgimnáziumnak és a premontrei társház tagjainak jegyzése. A főgimnázium Segítő-Egyesülete, Önképzőköre és Zeneköre összesen 14,500 koronát, a társház tagjai 15,000 koronát, összesen tehát 29,500 koronát jegyeztek készpénzben.

Iparosok és kereskedők jegyzése.

Folytatólagos bejelentések a nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamarához a kamarai kerület kereskedői és iparosai által jegyzett hadikölcsönről: Székely Imre fehérnemű tisztító 3000 kor., Mezei János kereskedő 1000 kor., Boros Jenő lapkiadó 12000 kor., Róth A. Gyula 2000 kor., Róth Henrik 2000 kor., Moskovits Adolf és fia 200.000 kor., Vadász Andor 1000 kor., Nagyváradai légszuszogató 2000 kor., Schwartz Izidor gyárigazgató 2000 kor., együtt: 225.000 kor. Előzőleg már kimutatva 40.900 kor., összesen: 265.900 kor. Nagyvárad, 1914. november hó 19-én. A nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara: Dr. Moskovits József elnök. Dr. Sarkadi Lajos titkár.

A hadikölcsönre jegyzéseket elfogad:

Magyar Általános hitelbank nagyváradai fiókja,
Nagyváradai Takarékpénztár,
Polgári Takarékpénztár,
Biharmegyei Takarékpénztár,
Leszámitoló és Jelzálogbank,
Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár,

Magyar Bank,
Gazdasági és Iparbank,
Bihoreanna Takaré- és Hitelin-
tézet.

Nagyvárad Hitelbank,
Nagyvárad Kereskedelmi és For-
galmi Bank,

Ujvárosi Takarékpénztár,
Nagyvárad Agrár Takarékpénztár,
Általános Takarékpénztár,
Ipartestületi Hitelszövetkezet,
Belényesi Népbank Belényes,
Belényesi Takarékpénztár Belényes,
Derecskei Takarékpénztár Derecske,
Érmelléki Takarékpénztár Székelyhid.

Székelyhidi Népbank Székelyhid,
Biharkörösvölgyi Takarékpénztár
Élesd,

Margitai Takarékpénztár Margita,
Nagyszalontai Takarékpénztár N-
Szalonta,

Gazdasági Takarékpénztár Nagy-
szalonta,

Sárréti Takarékpénztár Berettyó-
ujfalu,

Sárréti Népbank Berettyóujfalu,
Mezőgazdasági Takarékpénztár Be-
rertyóujfalu,

Sarkad vidéki Takarékpénztár Sar-
kad,

Tenkei Takarékpénztár Tenke,
Zsáka vidéki Takarékpénztár Zsáka,
Komádi-i Takarékpénztár Komádi,
Biharpüspöki Hitelszövetkezet.

A házalási tilalom feloldása.

A járvány-bizottság ülése.

Nagyvárad város járvány-bizottsága tegnap délelőtt ülést tartott, Rimler Károly polgármester elnöke alatt.

Szerencsére most már alig van szükség a járvány-bizottság működésére, mert a városi főorvos erélyes és gyors intézkedése elejét vette a kolera terjedésének s ennek köszönhető, hogy az epidemia elkerülte a várost.

A városi főorvos jelentéséből örömmel vették tudomásul, hogy a kolerát Nagyváradon sikerült lokalizálni, sőt a veszedelmes betegség ma már majdnem megszüntnek tekinthető. Ujabb koleraesetek nemcsak a polgárság, de a még a katonák között sem fordultak elő. Az eddigi betegek is majdnem kivétel nélkül gyógyulófélben vannak s góccokba csoportosították őket.

Szó volt róla, hogy a járvány-bizottság megszüntethető lenne s mint közegészségügyi-bizottság folytathatná működését, azonban a törvény szerint amíg kolera-betegek vannak ápolás alatt, tehát a fertőzés nincs kizárva, a járvány-bizottság, mint ilyen, nem szüntetheti meg működését. A szigorú intézkedéseken azonban némileg enyhítettek.

Ezután foglalkoztak a házalóiparral. A fellépett koleraveszedelem miatt a városi főorvos intézkedésére a város területén a házalást eltiltotta a rendőrség, nehogy a megvásárolt ócskaságokkal a kolera fertőzést előmozdítsák.

A házalók ezen intézkedés visszavonását kérték a várostól, mert megélhetésüktől ellettek zárva.

A házalást eltöltő intézkedés visszavonását egyesek aggodalmasan fogadták, a bizottság azonban most már nem lát imminens veszélyt, mert más mód is van a fertőzés megakadályozására, mint a házalás eltiltása. Így a bizottság a házalás eltiltásának felol-

dását mondta ki, azonban azon kikötéssel, hogy a házalók a tovább eladásra szánt dolgokat kötelesek az eladás előtt a városi fertőtlenítő intézetbe beszolgáltatni, ahol azokat teljesen ingyen fertőtlenítik.

A járvány bizottság ezen határozatáról értesítik a főkapitányt.

Néhány esekélyebb ügy elintézése után az ülés véget ért.

Egy milliónál többet jegyeztettek a gyámok.

**Háromszázötvenezer koronát jegyez az árvaszék.
Fráter Barnabás hétfőn jegyzi le a félmillió koronát.**

Verner Kálmán árvaszéki elnök akciója reményen felül teljedett. Az elnök felhívására megmozdult az egész vármegye. Tegnap járt le a jegyzési szándék bejelentésének utolsó napja és ez alatt a rövid idő alatt az a közönség legjobban mutatta ki bizalmát és áldozatkészségét a hazával szemben, amelyre legjobban számítottak. A vármegye minden részéből százával érkeztek a gyámoktól a jegyzési nyilatkozatok.

Bár még a vármegye néhány nagyközsége csak mára jelezte a nyilatkozatok beküldését, mégis a tegnapi beérkezett nyilatkozatokban kitüntetett összegek jóval meghaladják az egymillió koronát.

Ily nagy jegyzésre egyáltalán nem volt elkészülve senki. Legjobb körülmények közt is félmillió koronára számítottak. A nagy arányu jelentkezést természetesen nem lehet figyelembe venni olyan mérvben, mint ahogy azt a gyámok kívánják. Pedig nagyon sok érdekes nyilatkozat is van a jegyzések között. Példának okáért Komádból volt olyan gazda, aki a nyilatkozatba igazi magyaros módon tette ki:

*Az ezresekben 30 darabot
vagy minden fajtából 10—10 darabot.*

Ezek a jegyzések azt jelentik, hogy az ezerkoronás kötvényekből jegyeztet az illető 30 darabot, vagy a második szerint összesen 11,500 korona értékű kötvényeket.

Az árvaszék tudvalevőleg a törvényben meghatározott módozatok alapján már koráb-

ban gondoskodott a rendelkezésre álló pénzeknek biztos alapokon való elhelyezéséről. Így a kezelése alatt álló tőke nagy részét a gazdáknak adta ki kölcsönként, úgy azonban, hogy az árvaszéknek állandóan maradjon 500,000 koronája. Most tehát ez az 500,000 korona áll az árvaszék rendelkezésére. Ennek az összegnek megfelelően lehet tehát a jegyzéseket eszközölni. Mivel pedig ebből az összegből is fenn kell tartani legalább 150,000 koronát, így csak 350,000 korona az, amit le lehet jegyezni.

Másik ok, amiért redukálni kell a gyámok igényeit, a pénzügyi érdekei. Ha ma egymillió koronát elvonna az árvaszék a nagyvárad, tulságosan igénybe vett pénzpiacról, érezhető rázkódtatás következne be, ami nem érdeke sem a gyámoknak, sem az árvaszéknek, sem pedig a hazának.

Még a 350.000 korona elvonása is igen megszivlelendő és nagy körültekintéssel kell a végrehajtásnál eljárni. Erre vonatkozólag különben Verner Kálmán árvaszéki elnök is így nyilatkozott. Nehogy azonban az árvák hazafias gyámjainak önérzete is csorbát szenvedjen, az árvaszék a rendelkezésére álló összeget úgy fogja lejegyezni, hogy minden kiskorú arányosan legyen pénzével képviselve.

Biharvármegye kölcsönjegyzése hétfőn fog megtörténni. Fráter Barnabás alispán már előkészített tervek alapján hétfőn jegyzi le az 500.000 koronát.

A harctéri kiállítás.

A harctéri kiállítás anyagi és erkölcsi sikerének első segítésében legtöbb része van annak ajakos buzgóságnak, mellyel a háború kitörése óta Pally Lajosné urnő élén áll a Vörös-Kereszt Egylet céljait szolgáló minden hazafias akciónak.

A szerdai matiné sikere arra ösztökélte Pally Lajosné urnőt, hogy szombaton délután 5 órakor egy hasonló érdekes és vonzó művész estély rendezésével szerezzen kellemes szórakozást a kiállítást látogató közönségnek. Természetes, hogy akit csak felkért, kész örömmel vállalkozott a közreműködésre.

Az érthető nagy érdeklődéssel várt szombati művész estély programja a következő lesz:

1. Szabolcska Mihály. Ágyuk dörög-

nek!... Juhász Gyula, Magyar. Lapérth Géza. A hívó ember. Előadja: Kovács Mariska

2. Patkó Aladárné ének- és zeneiskolai növendékeinek előadása.

a) Abt. Üdvözlét, duett. Éneklik: Korda Sándorné és Schmidt Magda. b) Abt. Tavaszi dal. Előadják: Leövey Klára és Szekernyés Annuska. E. Mendelssohn. Scherzó. Két zongorán játszó: Mandel Ilonka és Patkó Sarolta.

3. Hazafias költemények. Előadja Bihari Ákos.

4. Dalok. Énekli: Vigh Mancsi a Szigligeti-színház tagja.

A szombati művészestély tartama alatt a kiállítás belépő jegyének ára egy korona lesz.

Hétfőn délután öt órakor nagyszabásu ifjúsági ünnep lesz a harctéri-kiállítás helyiségében. A nagyvárad polgári és középiskolák ifjúságának növendékei szerepelnek

esen a szép hazafias ünnepen, melynek főrendezője Reehtné-Bauer Zsófia.

Felkérjük az intézetek igazgatóit, hogy legkésőbb szombat délig adják tudtul az intéző-bizottság elnökének, Fehér Dezsőnek (Körös-utca 12. sz. Telefon 21.), hogy mely növendékeik fognak szerepelni az ifjúsági ünnepen.

A műsor végleges megállapítása miatt jelenjenek meg az összes szereplők szombaton délután 5 órakor igazgatóik igazoló irásával a kiállítás helyiségében.

Hétfőre volt tervezve a tombolajáték húzása, de keddre marad. Kedden délután három órakor kezdődik a húzás. Kedden délután 40 fillér lesz a belépő-jegy.

A harctéri kiállítás intéző-bizottsága ma déli 12 órakor a Vigadó termében ülést tart a következő tárgysorozattal: 1. Beszámoló a kiállítás eddigi jövedelméről. 2. A kiállítás tartamának megállapítása. 3. Esetleges indítványok. A bizottság tagjainak teljes számban való megjelenését kéri Fehér Dezső bizottsági elnök.

kebleit, míg egyszer szépen — kipukkadt. Kár, hogy Szerbiában oly kevés az iskola, nagyon elkelt volna ott ez a kis taníté mese.

És így tovább.

Például: A hadi fogságba jutott orosz katonák tarisznyájában nehéz, kőkemény, sárfekete, késsel nem vágható valamit találunk nap mint nap.

Allításuk szerint — kenyér.

No, ha kenyér, hát keserű kenyér!

(Ezt csak bizonyosságul annak, mily igazak az elbeszélések elleneink nyomoráról.)

Két vers:

I.

Nehéz lélekkel járok-kelek
Az ellentől körülzárt várban
S vágyva nézek hazám felé,
Ahol álomban jártam.
Mint utszélen koldus,
Ki kincsekről álmodott
Szomoru valóra ébred
S csügged, hogy álmában csalódott:
Ugy érzem én is koldus voltomat.
Csak én álom ébren is folytatom:
El nem feledlek szép hazám,
Nappal is rólad álmodom.

II.

Elült a harci zaj, csendes a csatatér,
Miénk a győzelem, miénk lett a babér:
Pusztított fegyverünk a muzsika sorában
Hevernek holtan, haloványan szerteszét.

Sebesült is sok van; emitten is három,
Egy magyar közöttük; kettő muzsika: látom
Szegény, muzsika harcos sirva néz az égbe,
Könyörög az Urhoz: vegye kegyelmébe.

A haldokló magyar mérgesen szól rája:
Ne nyavalyogj annyit, ebadta muzsika!
Nem ér rá az Isten törődni most veled,
Bántottad a magyart: pokolban a helyed!

Mindkettő szerzője Mészáros Csordás Mihály, 5. honv. gy. e. őrmester.

Igy égnék Przemyslben a tábor tüzei, őrtüzek a magyar határon, a Kárpátok lejtősödő halmain. A tüzek mellett vitézek állnak őrt, fegyverükre támaszkodva, merőn nézve a messzeségbe. A fény órcájukra verődik, koszorút fon homlokuk köré a hervadhatatlan magyar dicsőség koszoruját. A Dobó s az egriek koszoruját. (oó)

Tüzek a táborban.

A przemysli Tábori Ujságból.

Przemyslt újból körül fogta az orosz horda. Az a tizenöt ezer magyar honvéd és népfőlkelő, akik százezrek vészkiáltása és jajjai, haldoklók tompa nyögése s hareba induló új csapatok riadója között három héttig állottak rendületlenül, mint szikla a tengerben: most újra táborot vertek maguknak a przemysli halmok tövében, csucsán és gyomrában. Ujra égnék sőt, égreesapó fényvel a tábertüzei, melyeknek melegénél s világánál merítették kedvet, erőt a vitézkedésre három héttig s fognak meríteni most ki tudja meddig.

Hanem az ő tüzeik egészen különleges tüzek, tábor tüzeik egészen egyéni, przemysli tábor tüzeik. Nem galyból gyuladtak, nem a csillagos ég alatt égnék, nem lángoló a tüzüik. Szívekből, szívekben gyuladtak, lelkek tisztá ege alatt égnék s a tüzüik lángja, az érzések, a hazaszeretet lobogása. Am ezért ki tagadná meg tőlük, hogy igazi, sőt a legigazabb tábor tüze a tüzüik.

Ennek a tüznek néhány zsarátnokát, néhány felvillanó fényugarát, néhány szétesepódó szikráját mutatjuk be a Przemysli Tábori Ujságból. Huszonöt példányát, egy hónapi folyamát olvastuk át élvezettel, gyönyörűséggel. A következő részletek, mind szó szerinti idézetek:

Ófelsége többször üdvözölte a vár vitéz parancsnokát *Kusmaneket* és önfeláldozó honvédeit: Ófelsége bizik abban, hogy a vár bevehetetlen és küzdő seregeinknek állandóan biztos támpontja marad. Örömmel, törhetetlen hűséggel és ragaszkodással jelentjük apostoli királyunknak, hogy bizalma mindögg büszkeségünk lesz s ha valahol bátor és megbízható katonára van szüksége, állítson oda bennünket, magyarokat; mert tudjuk, mi ő nekünk: népeinek atyja, katonáinak bajtársilag együttérző hadura, alkotmányunk gondos őre, a világ összes fejedelmeinek példaképe, a keresztény kultúrának leghatalmasabb oszlopa a mi királyunk.

Tudjuk, mit tettünk a hazának, a mi hazánknak. Azért ünnepelhetünk. És ha beledörög is az ünnepi himnusz akkordjaiba az ágyuk távoli moraja, az csak annál áhihtatosabbá tegye imánkat, annál tisztábbá öntudatunkat: mert azok az ágyuk azt jelentik, hogy ott is, messze a honvédség van munkában. Le jour de gloire est amivé! Honvédek: itt a ti napotok, a ti időtök, az apáitok napja. S mondja is egy vers a lapban:

Napfény derül, s beragyogja a várat
Százados ur behívja a bakákat:
Azt üzeni ősz királyunk tinéktek,
Ti vagytok fiaim: a honvédek!

De érezzük a háboru jelentőségét, súlyát másképp is: mert itt nyilvánul meg legtisztábban a nemzeti lélek nagyság, lélekerő, az önzetlen hazafiság. Ez neveli ki a hősokeket a

gyöngye legényekből, az öreg népfőlkelőkből, szülő és hitves nőiségéből. Vagy mi mást mutatna a német asszonyok példája, akik midőn már meghozták a legnagyobb emberi áldozatot, mikor már gyászolhatnák fiaikat, nem sirnak, nem gyászolnak, de egy kis plakettet kapnak ezzel a felirással: „Örömmel adtam egy nemes főt a hazának.” Így próbálják meg a nemzet életerejét a csapások: amelyik nemzet tud méltóságosan viselkedni, az méltó arra, hogy éljen!

Ellenségeinket is sorra veszik odafenn. Először aki leginkább van a kezük ügyében: az orosz.

Oroszország koldus: a francia kölcsonök milliárdjaiból él, de azért mégis bőven gurul a rubel, valahányszor ortodox-templomot akarnak építeni, misekönyvet venni, imakönyvekkel az orosz uralom számára puhítani. Mindig akad mecénás, aki megfizeti a praroszláv hittérítők utiköltségeit, munkadíját. Ez az orosz jellem, az oroszpolitika, ez az orosz háboru. És arra minden esetre igen jó volt a harc, hogy mindezt kézzelfoghatóan szemünk elé tárja. Hogy az orosz-templomok harcászati jelentőségével (kettős értelemben) tisztába jöjjünk. Oh nem volt bekötve a szemünk és a kezünk se lesz keztűs!

A francia. Nép, melyet az Isten jókedvében teremtett. Szelleme a „halhatatlanoké”; nyelve acól-hárfa; művészetéért rajongnak; asszonyai a báj és szellem; fővárosa a világ is egyben; a gloire népe s ime fényes történeti mult után bünei a pusztulásba ragadják. Megérti, hogy 1871 megismétlődik, hogy fővárosa — la ville de la lune — (a Világosság városa) szövetségeseink kezére jut s akkor porig alázva örökre megszűnt a gloire ragyogása, akkor a jövő lakol az apák bűnéért, hogy az orosz karjaiba vetették magukat.

Az angolok. Eddig Anglia keverte a világ kártyáját. Keverte, keverte s közben elkövetett apró sipistáskodásait megbocsátották neki. De addig-addig sürgött a tűz körül, míg ő is tüzet fogott, belebukott a lángtengerbe. És ez az egy tűz nem alkalmas arra, hogy mellette megsütögesse a magának eddig mindig megkaparintott pecsenyét. Most az ő legbecesebb javai is égnék: India mozog, kereskedelmi hajói sülyednek, ágyui elnémulnak, Transvaal forrong, katonái gyávák, tehetetlenek. Albion rémeg. Felsőhajthat: törököt fogtam, de nem ereszt, vihart vetettem, vést aratok.

A szerbek. Amióta a szerbek — ősi szokás szerint királyukat meggyilkolták, furcsa szelek fujtak a hegyes kis országban, még furcsább gondolatok az agyukban. Röviden: fejükbe szállt a dicsőség. Eszembe jut a mese a jó öreg Aesopustól: Meglátta a béka az ökröt s hejh, megirigyelte nagyságát. Próbálgatta, nem tudná ő is akkorára fölfújni magát. És a szufila addig dagasztotta

Nagyon szép az őszi vetés.

Bő termés ígérkezik jövőre.

A háboruba vonult rengeteg gazda eltávozásából nagyon sokan szomoru jövőt jósoltak. Lépten-nyomon hallhattuk a panaszt, hogy oda a dolgos kéz, nincs aki művelje a földet s silány lesz a termés. Ezek a sopánkodások, már most megállapíthatjuk, minden alap nélküliek. Igaz ugyan, hogy az igazi munkás kéz oda van. Ott van a haremezőn a nemzet virága, de idehaza van a törzs. A 40-től feljebb idehaza van még mindenki. Idehaza vannak az izmos 18 éves legények és idehaza vannak a gondos és gyorskezü asszonyok. Hogy mit jelent az asszony munkája, azt csak most látjuk a maga mivoltában.

A vármegye legtöbb helyén be van fejezve az őszi vetés. Tudósítónk jelentése szerint az elmúlt szép napokat ugyancsak kihasználták az asszonyok és az idehaza maradt férfiak, meg a gyermekek. Ahol más-kor izmos férfiak tartották az eke szarvát, most gyermekek és asszonyok voltak ott. És ezek a hangyaszorgalmu emberek bevetették a vármegyében annyi földet, amennyit rendszeres körülmények között más években is be-

akartak vetni. Sőt, az idén sokkal jobban igyekeztek a vetéssel, amint csak tehették, azonnal felszántották a földet és bevetették az életadó magot.

Ma a határok gyönyörű zöld pázsitja pompázik mindenfelé. Értesülésünk szerint az idei vetés már nemesak ki is kelt, de oly szép, hogy öröm rá nézni. Sűrű az őszi kikelet mindenfelé. A buza a legtöbb helyen oly nagy, hogy a nyul elbujik benne. A gazdák állítása szerint ez a vetés már kibirja a legnagyobb fagyot is.

Az eddigi kilátások szerint, ha valami természeti csapás nem következik be, a jövő évi termés oly gazdag lesz, hogy olyan nem volt az utolsó tíz év alatt. Sokban hozzájárul a szép vetéshez az is, hogy nagyon sok gazda vetőmagul a földmívelésügyi kirendeltségtől vásárolt magot használta fel. Ez a mag pedig elsőrendű.

Ahol még nem vetettek, még mindig vethetnek, mert még nem késő. A kirendeltség nagyon szorgalmazza, hogy vetőmag segínyt kapjanak azok a vidékek is, melyeken a vetőmag hiánya miatt nem tudtak vetni. Az idő még mindig kedvező az őszi vetésre.

De a hiányt a tavasszal még szépen lehet pótolni. Általában ma van annyi föld bevetve, mint a múlt évben volt.

A nép jóléte sem szorul panaszra. A gazdák itthonmaradtjai nem szűkölködnek, van mindenkinek pénze és enni valója. Nagyon sok itthonmaradt családtagnál például ma több pénzt találhatunk, mint béke idején. Ennek főként a hadisegély, másrészt a takarékos életmód és a keresetnek el nem pazarlása az oka.

Egy hős menyasszonya kegydíjat kér a vármegyétől.

Mitrovicánál esett el a vőlegénye.

Megható, könnyeket kicsaló kérelem érkezett tegnap Biharvármegye alispánjához. A kérvényt a vármegye jegyzői karának valamikor legtekintélyesebb tagja Széles Károly volt bihariószegi jegyző leánya nyújtotta be. Széles Károly 22 évig volt Biharószeg jegyzője, majd nyugalomba vonult és Nagyváradra költözött, ahol a folyó év elején meghalt. Feleségén kívül két gyermeket hagyott hátra, egy fiút és egy leányt.

A háború kitérősekor a fiút, Széles Károlyt azonnal szolgálatra hívták be. Így eltávozott hazulról az egyedüli családfenntartó. A leánynak, Széles Annának vőlegénye Tarnassy Antal tanárjelölt, szintén a harcra ment. A fiatal jegyesek rajongásig szerették egymást. A legnagyobb boldogság várt rájuk s a bekövetkezett háború a legnagyobb boldogtalanságot hozta a szép menyasszonyra. Vőlegénye három hónapon keresztül igazi hős módjára küzdött a szerbek ellen, mint tiszthelyettes. Csaknem minden véresebb ütközetben résztvevő s hősiességével mindenki tiszteletét érdemelte ki.

A leghősebb ezredben, a 37-ik gyalogezredben szolgált. Október 1-én a szerb Mitrovica közelében rettenetes csatát vívtak a magyar csapatok a szerbekkel. A véres ütközetben ott volt Tarnassy is, aki első volt az előnyomulás megkezdésében. Hősiességét éle-

tével fizette meg. Az előnyomulás alkalmával, szakasza élén, kivont karddal vezette rohamra embereit, mikor egy szerb komitási golyója a homlokán találta s a hős kezéből kihullott a kard.

A haremazon halt meg s ott is temették el. Az elhunyt halála végtelen bánatot okozott menyasszonyának, aki az alispánhoz intézett kérelmében fájdalommal vallja be, hogy minden reménye összedőlt, biztosítottak látszott jövője megsemmisült s ő most kénytelen kenyérkereset alapjául szolgáló pályaválasztásról gondoskodni. A kérvényhez csatolja beiratkozási igazolványát, mely szerint a női kereskedelmi iskolának rendes hallgatója. Hogy azonban tanulmányait elvégezhesse, ahhoz nem elegendő édesanyjának csekély nyugdíja, ezért kéri a vármegyét, hogy édesanyja részére bizonyos kegydíjat állapítsanak meg valamelyik alapból.

Tekintve, hogy Széles Anna hazáért szenvedett nagy veszteség folytán van ráutalva a kérvényezésre, nagyon valószínű, hogy a vármegye nem lesz vele szemben szűkkeblű és támogatni fogja törekvésében.

HIREK

A téli háború borzalmait ellen harcosainknak prémre van szükségük. Enyhítsük szenvedéseiket és küldjük egyetlen darab prémünket is a Hadségélyző Hivatalnak, Budapest, Váci-utca 38. A szállítás díjmentes.

*** Tanácsvezető törvényszéki bírák** A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy a m. kir. igazságügyminiszter Sztachó Szevér, Kocsán János, Halász Zsigmond, Kérchy Péter és dr. Patzkó Antal nagyvárad kir. törvényszéki bírákat, 1915. január 1-től kezdődő hatállyal, tanácsvezetés jogával ruházta fel.

*** Erzsébet-ünnepély.** Az újvárosi római katolikus elemi fiúiskola tegnap Erzsébet királyné emlékezetére kitünően sikerült ünnepélyt rendezett a következő műsorral:

1. Himnusz. 2. Sirassátok a királynét. Szavalta: ifj. Krüger Aladár. 3. Erzsébet királynéről. Szavalta: Kereszty Barna. 4. Alkalmi beszédet mondott: Szabados Pál tanító. 5. Emeljetek szobrot! Szavalta: Bihari Sándor. 6. Emlékezés. Szavalta: Máté Endre. 7. Miért olyan bus? Énekelték a növendékek. 8. Erzsébet napján. Szavalta: Bakó Sándor. 9. Könyörgés. Szavalta: Vincze József. 10. A királyné vágya. Szavalta: Kereszty Pali. 11. Szeptember 10-én. Szavalta: Sajti Imre. 12. Erzsébet királynő. Szavalta: Mihály Ferenc. 13. Meghalt a királyné. Szavalta: Vajnovszky Károly. 14. Záróbeszédet dr. Lestyán Endre plebános-igazgató tartott, mely után a jelenlevők a Szózatot énekelték el.

*** Csak két tábori postához lehet csomagot küldeni.** A hivatalos lap legutóbbi száma közli a posta- és távirada vezérigazgatójával, melyben közli, hogy a 186. számú tábori postához a csomagforgalmat megszüntette. További intézkedésig most már csak a 11. és 51. számú tábori postához lehet magán csomagokat küldeni.

*** A nőegylet ülése.** A „Biharmegyei és Nagyvárad Nőegylet” választmánya holnap, szombaton, november 21-én délután 4 órakor az Erzsébet leányvárosban ülést tart, amelyre a választmány tagjait és vendégeit meghívja özv. Des. Echerolles-Kruspér Sándorné elnökné.

*** Halálozás.** Kozma Lajos m. államasuti kalauz, élete 53 évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Elhunytát neje és hat árva siratja. Temetése holnap, szombaton délután 2 órakor lesz a Széles-utca 28. sz. hártól.

*** A legközelebb kibocsátandó 6%-os adómentes állami járadékkölcsön jegyzésére a m. kir. pénzügyminiszter a Gazdasági és Iparbank részvénytársaságot nyilvános aláírási helyül kijelölte. Erre vonatkozó előjegyzéseket az intézet már most elfogad.**

*** Jelentkezzenek a lőtulajdonosok.** A m. kir. honvédelmi miniszter ur 169905-1914. számú rendelete folytán ezennel közhírré teszem, hogy az 1912. évi LXIX. t. c. 12. § a alapján a honvédelmi miniszter ur a nyilvántartó lappal ellátott lovaknak állítási járásaikból való eltávolítását betiltotta. Ezen rendelet értelmében a Nagyvárad városi lóállítási járás területéről a nyilvántartó lappal ellátott lovakat más járás területére eladni, vagy bármiképpen elszállítani tilos. Aki ezen tilalmat megszegi, az idézett t. c. 20. §-a értelmében kihágást követ el és egy hónapig terjedhető elzárással és 600 korona pénzbüntetéssel büntetik. — Ezen rendelet folytán felhívom a nagyvárad lóállítási járás területén nyilvántartó lappal ellátott lovak birtokosait, hogy a nyilvántartó lappal s a lójárattal együtt legkésőbb folyó évi november 25 ik napjáig a városi katonai ügyosztálynál (Városháza II. em. 32. sz. szoba) annyival is inkább jelentkezzenek, mert a mulasztókkal szemben a legszigorúbban fogok eljárni. Ezen mulasztás ugyanis szintén kihágást képes s 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetik. Végül a honvédelmi miniszter ur 146821-1914. számú körrendelete értelmében közhírré teszem, hogy az esetleg később megejtendő lóosztályozásnál szabványosnak tekintendő árak a következők: háts lovakért 825 korona, könnyű hámos lovakért 850 korona, nehéz hámos lovakért 1000 korona, mállás állatokért 400 korona. Nagyvárad, 1914. november 15. Eleméry Ferenc, katonaiügyi tanácsnok.

*** Névváltoztatás.** A belügyminiszter megengedte, hogy Braun Ferenc nagyvárad lakos családnevét „Biró“-ra változtassa.

x A kibocsátandó 6%-os kamatozó új hadikölcsön kötvényekre jegyzéseket az eredeti feltételek mellett elfogad a Polgári Takarékpénztár r-t. Nagyvárad Kossuth u.

*** A Félix-fürdő új vonatja.** A mi gyönyörű Félix-fürdőnk készül a téli kúrára. Most is szaporán látogatják gyógyító hőforrásait s az élet olyan eleven és mozgalmas odakinn, mint a szezon közepén. A legközelebbi időre nevezetes, magas vendégeket is vár Komzsik Alajos, a Félix-fürdő fardhatatlan népszerű gazdája. A haretérről fényesrangú tiszték jönnek a Félixbe néhány napi pihenőre üdülni s fogadásukra nagyszabású előkészületek történnek. A Félix-fürdőből egyébként máttól kezdve rendes új vonat közlekedik, mely este 8 óra 9 perckor indul Nagyváradra s így a vendégek az egész napot a kellemes, minden kényelmet nyújtó gyógyhelyen tölthetik.

*** A M. Kir. Pénzügyminiszterium felhatalmazása alapján a 6%-os m. kir. adómentes állami járadékkölcsönre (hadi kölcsönre) aláírásokat folyó évi november hó 23-ikáig bezárólag készségi elfogadunk. Felvilágosításokkal bárkinek szívesen szolgálunk. Bihararmegyei takarékpénztár.**

x **Három liter** családi rumot készíthet bárki pár perc alatt teához, a Farkas-féle **Rumkivonattal**. Ára utasítással 50 fill. **Kapható** kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

* **Aszódi Mihály** Nagyvárad, Kossuth-u., Sas-palota. Telefon 635. Nagymennyiségű áruk érkeztek, úgy a katonaságnak, mint a fogyasztó közönségnek, nagybani árakat számítok. E héten eladásra kerülnek: nagymennyiségű huskonzervek, szalámi, szardínia, coenac, likőrök, teák, rumok, kávék, mazsola, mandula, törött dió, csokoládé, kakaó és finom élvezhető cukorkák. Összes készítményei Kugler Gerbeaud cs. és kir. udvari cukrásznak budapesti árakkal. Kossuth-utcai kávépörkölőm kora reggeltől, késő estig a közönségnek rendelkezésére áll, valamint elkülönített helyiségembe már a napokban friss halkonzervek bontva egyes darabonként kapható lesz. Rákóczi-ut Csokoládékirály és kávéüzletemet az arra lakók figyelmébe ajánlom.

x **A kibocsátandó** hadikölcsönre jegyzéseket elfogad a **Kereskedelmi és Forgalmi Bank** rt., Nagyváradon.

x **Védekezés a kolera ellen.** Hatathós bacillusölő és fertőtlenítő szerek **Lysoform, Carbolsav, fertőtlenítő szappanok. Kalszappan,** stb. Kiváló, megbízható minőségben kaphatók és házhoz szállíttatnak. **Farkas István Apolló drogueriájában Nagyvárad Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.**

x A M. kir. Pénzügyminiszter ur felhatalmazása alapján, mint nyilvános aláírási hely a 6%-os m. kir. adómentes **állami hadi kölcsön kötvényekre** aláírásokat az eredeti feltételek mellett elfogad f. é. november 23-ig bezárólag a **Magyar Bank részvénytársaság Nagyvárad.**

* **Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpéztár r. t.** (Bémer-tér 4. szám) a közönség tájékoztatása céljából közli, hogy elfogad új betéteket, a melyek nem esnek a moratorium intézkedése alá, takarékbetétkönyvecskére és folyószámlán a legkedvezőbb kamatozási és visszafizetési módokat mellett. Pénztári órák: d. e. 9-től 12-ig.

x **Poloskairtó Noxin** biztos szer. Ára: 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.

x **Egy középkorú** róm. kath. árva uri nő ajánlkozik **házzvezetőnek** uri, vagy papi házhoz, háztartás vezetésében jártasággal bir. Cim a kiadóhivatalban.

x **Kiadó lakások.** Szacsavay-utca 11. számú házban egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel **AZONNAL** kiadó. — Ugyanott egy 4 szobás utcai modern lakás a hozzátartozó mellékhelyiségekkel f. évi **NOVEMBER 1-ére** kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nél.

x **Watta és kötszerfélék** nagy mennyiségben raktáron vannak az Apolló drogueriájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

x **„Aláírási hely a nemzeti kölcsön jegyzésére.** A legközelebb kibocsátandó hadikölcsön jegyzésére a m. kir. pénzügyminiszter az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpéztár Részvénytársaságot nyilvános aláírási helyül hivatalosan kijelölte.“

x **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpéztárnál.

x Egy nagy **raktárhelyiség** a Szacsavay-utca 11. számú házban **AZONNAL** kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbank rt.-nél.

* **Ingtalan eladás.** Nagyteleky-utca 31. szám alatt ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) **jutányos áron** azonnal eladó. Részletes föltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. **Hungária cipőgyár r.t.**

* A legközelebb kibocsátásra kerülő nemzeti kölcsön részére a m. kir. pénzügyminiszter által a **Nagyvárad Takarékpéztár jegyzési helyül** hivatalosan kijelöltetett.

* **Több egyszobás lakás kiadó.** Értekezhetni a Polgári takarékpéztárnál.

**Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok
Halina csizmák
és Hó cipők
legjobb minőségben
Reichard Dezső
cégnél
Rákóczi-uton kaphatók.**

x **Kiadó lakások.** Ősi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

**A legszebb
kézimunkák
Tátray cégnél
Rákóczi-ut 4. Telefon 783.**

Halottak, sebesültek.

A 46. veszeteségi kimutatásból folytatólagosan közöljük a következő 101-es ezredbeli halottakat és sebesülteket:

Nádorske Tódor s. Nádudvari Sándor s. Nádudvari Lajos s. Nádudvari András s. Nagy András címz. őrv. s. Nagy János s. Nagy Cs László s. Nagy László s. Nagy Mátyás s. Nagy Pál s. Nagy István mh. Nagy István s. Nedabieck János s. Négyesi Ferenc s. Nellei Bálint s. Német András s. Németh Lukács szkv. s. Németh Mihály s. Németi Ferenc s. Nika János s. Nyárfádi András tiz. címz. őrv. s. Nyegrucz Tódor s. Nyerucsok István s. Nyemesak Mihály s. Nyerges Lajos s. Nyerges Mihály s. Nyerges Pál s. Nynnesok Pál őrv. s.

Olu-Terzsin György címz. őrv. s. Omorác Svetozás s. Onya Mihály s. Onyika Flórián s. Orbán Márton mh. Orej Sándor s. Orosz János s. Orvos Mihály s.

Paksi István s. Panczik György s. Pápai Pál tiz. s. Papp Gábor s. Papp Gergey s. Papp István mh. Papp János őrv. s. Papp Lajos s. Papp Mihály s. Paróczai István s. Patai György s. Patai János mh. Pataki András mh. Paulik János s. Peks Elek s. Polyva Vendel s. Peres György s. Petrás Mihály s. Petrikó Tódor s. Petrovszki István szkv. s. Piaček Pál I. s. Pisztea Mihály s. Pisky Gyula s. Pitniszki István s. Plavecz János tiz. s. Plavecz Mihály mh. Plavecz Pál mh. Pleskó András szkv. s. Pokoraczki András s. Polgár Sándor s. Polgár István s. Popa Tódor mh. Popovics Mihály s. Povázsai János s. Prágai Anrád s. Prenteze Mihály s. Puskás Gábor s.

Puskás Mihály s. Pusztai Pál, őrv. címz. tiz. s.

Rab László s. Rác Sándor s. Rác Lajos őrv. s. Radaszinszky Mihály s. Rafay Mátyás s. Régi Imre s. Répás János címz. őrv. s. Rionján Sebestyén mh. Rónyai Lajos címz. őrv. s. Rostán Imre s. Róth Márton mh. Rotszán János őrv. cím. tiz. s. Rutnyák István s.

Sáfrány Ferenc s. Sárai Pál tiz. s. Sarkadi Nagy Sándor tiz. címz. szkv. s. Sarkadi Nagy Sándor s. Sarkadi István őrv. s. Sárkány Mihály s. Sas Gábor s. Schmidth Imre s. Sebestyén János s. Sebestyén Mátyás s. Sellei Lajos s. Sellei Mihály s. Sellei István mh. Seprenyi Elek s. Siklován János s. Sikovanyecz István mh. Simon Sándor mh. Simon István tiz. s. Sinka Mihály címz. őrv. s. Sipiczki János I. tiz. s. Sipos András őrv. s. Sipos György s. Siskó András s. Shaliczki István s. Skultéti József tiz. s. Siaszlák Mihály s. Somogyi Mihály s. Sovász Traján s. Sricsán János s. Stankó János mh. Stefan Imre s. Stefanovits János s. Stojanov Dusan s. Strincez Bálint s. Sütő Imre s. Sutyinszki Mátyás mh. Sutyó János s.

Szabó Áron s. Szabó Demeter mh. Szabó Illés s. Szabó Imre címz. őrv. s. Szabó Imre címz. őrv. s. Szabó Ferenc s. Szabó Gábor őrv. s. Szabó Gábor s. Szabó János s. Szabó János címz. őrv. s. Szabó János tiz. s. Szabó János s. Szabó László s. Szabó Lajos százdakürtös s. Szabó Márton s. Szabó Péter s. Szabó Cs. László s. Szabó E. Sándor címz. őrv. s. Szabó L. István s. Szabó v. Sándor őrv. címz. tiz. s. Szakács István s. Szalai Gáspár s. Szalai Károly tiz. s. Szalai István s. Szalontai Mihály s. Szalai István s. Szalma Mihály s. Standa Ferenc s. Szántó Imre s. Szántó János s. Szarka Lajos s. Szaszák János s. Szászín Iván s. Szatmári Lajos s. Székács József mh. Székács Lajos s. Szekerka Pál s. Szekretár János s. Szekutár György mh. Szeldják Mihály s. Széles S. s. Széll J. s. Széll L. s. Széll B. s. Szemessy Sándor tiz. s. Szendrei Lajos s. Szigeti István tiz. s. Szigleczki János mh. Szilágyi László s. Szilágyi László őrv. mh. Szilágyi István s. Szimán Pál s. Szin László s. Szita Mihály s. Szitó László s. Szlavik János őrv. s. Szlovák Mihály s. Szorka Mihály mh. Szmolá János mh. Szőke János I. s. Szőke Pál tiz. s. Szőke István tiz. s. Szokoda Antal mh. Szolát Ferenc s. Szöllősi Lajos s. Szolnoki István szkv. s. Szoth Márton mh. Szruka János s. Szruka János s. Sztanay Beagonz s. Szücs Imre őrv. címz. tiz. s. Szücs László s. Szuhaj Pál s. Szverla Illés s. Szvidvez Elek tiz. s.

Taborosi János s. Takács Imre s. Takács József mh. Forutusz János tiz. s. Tarczali Mihály tiz. mh. Tasnádi István s. Téglaférenc mh. Terzán János mh. Tocsán János őrv. s. Tódor János s. Tokai János őrv. s. Tokai István s. Torda István s. Torda Imre tiz. s. Töcsik György s. Török Sándor őrv. s. Török Imre tiz. s. Törzs János s. Tóth Bálint s. Tóth Dániel s. Tóth Imre s. Tóth Ferenc őrv. s. Tóth Ferenc s. Tóth Gábor Tóth I. György s. Tóth Czeper György címz. őrv. mh. Tóth László s. Tóth J. Lajos s. Tóth Mihály s. Tóth Pál s. Tóth István s. Tóth Vendel s. Totován Traján s. Tuska János s.

Uhljai Mihály s. Uhrin András s. Uhrin János s. Uhrin Pál szkv. s. Uhrin Bálint s. Uhrin Vince s. Ungatinszki János s. Ungatinszki Pál s. Urbán Márton s. Urye Péter s.

Valach György s. Valach János s. Valastyán György szkv. mh. Varga András s. Varga Koritor György s. Varga Mátyás s. Varga Pál s. Varga István mh. Varga István mh. Vasadi Tódor s. Vesula András s. Vaszko Lajos s. Vecseri Antal szkv. mh. Veres György s. Veres Károly s. Veres László s. Vinter György s. Virág Ferenc s. Visáros Ferenc s. Viszok János s. Vizi Imre tiz. s. Vozár Mátyás őrv. s. Wygikán Béla s.

Zabrák József tiz. s. Zalai János I. s. Zana István s. Zelenyánszki János s. Zézényi Lajos s. Ziló Mátyás. s.

Zsarnoezki János tiz. s. Zsibritta Pál s. Zsigarcsik Gábor s. Zsilinszki Mihály mh. Zubor Imre s.

A 2. honv. huszárezredből a következőket találtuk:

Berzeg Márton tiz. s. Huszka Ferenc s. Loló György s. Molnár Sándor szkv. s. Nagy Jenő mh.

Az 1. husz. ezredből Nagy cs. Gyulát (Szeghalom), Reisz Lajos egy é. önk. örm. (Szépliget) és Szőke Jánost (Kötegyán) találjuk, akik megsebesültek.

A legújabb 51-ik veszteségi lajstrom szerint Katona Mór tart. hadn. a 37. gye.-ben megsebesült.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Pénteken: Jönnék a németek! (Be-mutató.)

Szombaton: Jönnék a németek!

Vasárnap délután: Ikrek a táborban.

Vasárnap este: A tárkányi legények. (Tompa Kálmán alkalmi játéka.)

A színészekért.

Komédia az élet. Nagy, eleven, isteni színjáték. Egyszer bus tragédia, néha kacagó komikumban fürdő operett (oh, az alakjai!) és sokszor befejezetlen szomorujáték, minő mondjuk a milói Vénusz szomorúsága.

Most a nagy színpadon tragédia, folyik. Mindenképen tragédia; népek, fajok, nemzetek tragédiája. Az ágyuk szava adja az érzések menydörgését, fegyverek esendülése a sziszegő tör villanását s a könyeket igazán síró szemek osztják. Hisz mindenki tudja.

A nagy komédiák pedig mélyen meg-ráznak. Belemarkolnak a szívbe, kezük nyomát ott hagyják a lelken, a kezen, a szemek fényén vagy a béna lábon. Ah, hisz mindnyájan tudjuk!

Es oly jól eshetik a nagy tragédiák után a kicsinyek mellett megkönnyebbülni: hogy a lélek hangtalan vívódását föleseréli a csendesen hulló könny, hogy az égre törő, fájó panaszszó szelid megpihenésre enyhül, hogy az átélt véres tragédiákat bizonyos távlatból, bizottságból nézzük végig újra.

Körülbelül így fog lenni holnap, vagy holnapután, ha párszáz sebesült katona a színház karzatán hozzátámaszkodva a fekete karfához végig nézi a „Jönnék a németek“ vagy más szép darabot. S majd boldogan gondolkodnak Molnár Imre ny. jogtanárra, aki kétszáz koronát adott hazafiás, ideális, gyönyörű lelkülettel a színháznak. A színháznak, a színészeknek azzal a gondolattal, hogy megszégyenítse ezt a váradi népet, azokat a csillogó butonos hölgyeket s vakító plaztronos urakat, akik ma csak a színház mellé járnak, megkötött szerződésük teljesítését vállalni nem akarják.

A színészek az ő tiszta tehetségükkel, nemes lelkesedésükkel, művészi lelkük emelkedett gesztusával ajándékot nem fogadnak el, de a már megnyilatkozott szív szavát és kezét elhárítani nem akarják, nem akarhatják. Elgondolták tehát azt, amit fentebb jelezünk, hogy a pénz értékével megfelelő

ingyen jegyet osztanak ki a sebesült katonáknak és így egyszerre két gyönyörű dolog születik meg: a művészet, az szép, lovagjai megnyerik azt a legkevesebbet, amit igazán várhatnak a rivaldán és amellettt jót tesznek fiaikkal! egy estére lélek fölfrissülést, gyö-

nyörüséget szerezve nekik, annyi szenvedés után. És ami szintén fontos: Molnár Imrénnek is (ast hisszük) kedvére cselekedtünk.

Még egyszer: vajjon mit szólnak ehhez a színház „barátai...“? (oó.)

Hétezer orosz fogoly.

Budapest, november 19. (Hivatalos.) Orosz Lengyelországban csapataink sikeresen nyomulnak előre. A legutóbbi harcokban 7000 foglyot ejtettek és 18 ágyut zsákmányoltak. Höffer vezérőrnagy. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A németek kutnói győzelme.

Berlin, nov. 19. A kutnói győzelmet augusztusi német ujoncok aratták, akik énekléssel mentek rohamra. A kutnói győzelem csak most bontakozik ki teljes nagyságában.

Rabolnak az oroszok Galiciában.

Budapest, november 19. (Sajtóhadiszállásról.) Az oroszok Galiciából vonatokkal szállítják el az érték-tárgyakat.

Mibe került eddig a háboru az ententnek?

Gent, nov. 19. Franciaországnak a háboru eddig 3 milliárdba került, Belgiumnak 700 millióba, amiből Francia és Angolország 250—250 milliót adott.

Uj harc a Vogézekben.

Gent, nov. 19. (Tud. táv.) A Vogézekből uj harcokat jelentenek.

Várják Japán segítségét.

Gent, nov. 19. Több francia lap sürgeti a 300 ezer japán katona partraszállítását.

Borzasztó csata Soldaun mellett.

Genf, nov. 19. Francia lapok szerint Soldauntól délre négy napja borzasztó csata folyik. Az oroszok meg akarják bosszulni a multkori, ugyanitt szenvedett nagy vereségét.

Az angol trónörökös a harctéren.

Budapest, nov. 19. (Tud. konz. táv.) Amsterdamból jelentik: Londoni hivatalos hírek szerint French, a brit haderők parancsnokának hadsegédévé a walesi herceget nevezték ki.

Joffrenak nem kell a marschalli méltóság.

Genf, nov. 19. Poincaré felajánlotta Joffrenak a marschalli méltóságot. Joffre ezzel utasította vissza a kitüntetést:

— Nem vagyok még győző, nem fogadhatom el a legnagyobb katonai méltóságot.

Franciaország a háboru ellen.

Páris, nov. 19. (Tud. táv.) A pénzügyminisztérium előtt több ezer ember tüntetett a háboru ellen. A rendőrség szétkergette a tüntetőket.

TÁNYÜGY

Államszámviteltani előadások a jogakadémián. A nagyváradi kir. jogakadémia dékánja fölhívja azon hölgyeket, akik a folyó tanév második felében a jogakadémián államszámviteltani előadásokat óhajtanak hallgatni, hogy eziránti kérésüket folyó évi december hó 1-ső napjáig okvetlenül nyujtsák be a dékáni hivatalhoz.

IRODALOM

A „Vasárnapi Ujság“ november 15-iki száma, mint a háboru kezdete óta minden szám, valóságos gyűjteményét adja a pompás képeknek, ugy északi, mint déli harctereinkről, nem különben a németek harcaiból. A hadisajtószállásra kiküldött két munkatárs, Jelfy Gyula és Balogh Rudolf ezuttal is kitűnnek rendkívül szép és ér-

dekes felvételeikkel a Przemysl előtt folyó harcokról, Szépirodalmi olvasmányok: Lakatos László és Galsworthy regénye, cikk a török-magyar szimpatiairól. Szigma tárcája, stb. Egyéb közlemények: a háboru napjai s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, Sakkjáték, Halálozás stb. A „Vasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre öt korona, a »Világ-krónika“-val együtt hat korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság“ kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap“ a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Katonai ruhákat

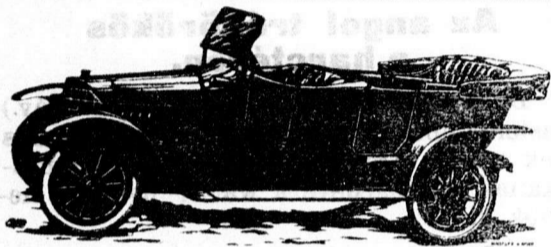
az összes fegyvernemek részére, a mai áron alul előírás szerint és gyorsan készít Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, iltöny és téli kabátokra felöltökre állandóan raktáron. Nagyvárad, Szilágyi-Dezsa-u. 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

Saját **BORAIM** kimérését
termésű megkezdtem.

Egy liter ó-bor 1 korona, egy liter új-bor 80 fillér.

Csengery-utca 15.

Székely Sándor
kápt. főszámvevő.

HORVÁTH FERENCZ,

az „Emilia“ gőzmalom
főgépésze, Nagyvárad.

Elvállalja felelőség mellett: **Közlőmű-
vek** (transzmissiók), **szíjkerekek** (min-
denféle kivitelben), **szállítócsigák** és
mindenféle **malmi berendezések** ké-
szítését és javítását. **Örlő-hengerek**
esiszólását és rovátkolását. **Gőzgépek,**
**lokomobilok, motorok, cséplő-
gépek** és ezek alkatrészeinek **javitását,**
továbbá

automobil-javításokat,
gumiköpenyek és légtömítők javítását (vul-
kanizálását). Cim:

„Emilia“ malom Nagyvárad.
Telefon 13. Telefon 13.

Van szerencsém Nagyvárad és
vidéke nagyérdemű közönségének
szives tudomására hozni, hogy
Nagyváradon, Rákóczi-ut 19. sz. alatt
a mai kor igényeinek megfelelő

műköszörüldét
nyitottam.

Elvállalok mindennemű borotvák,
kések, ollók, hajvágógépek hus-
örlőgépek, ló- és juhnyírógépek
javítását és köszörülését. Raktáron
tartok mindennemű bel- és kül-
földi illatszerek, fej- és arcápoló
pipereszerket, mindennemű acél-
árakat, ugymint borotvát, ollót,
hajnyírógépet, yukszemvágó, pa-
pir-, zseb- és tollkést, valamint az
összes fodrászati cikkeket. A nagy-
érdemű közönség szives pári fogását
kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Koller Agoston mű-
köszörűs

Cement, cementcsövek, fe-
déllemez, gipsz,

csatornázás
ismert jó minőségben.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiacz-tér 1. sz.

Telefon 969. Telefon 969.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság.
Nagyvárad, Bémer-tér 4.

A kibocsátandó 6%-ot kamatozó új
hadikölcsön kötvényekre jegyzéseket az
eredeti feltételek mellett elfogad, továbbá
a 4%-os magyar korona járadék 1914.
december 1-én esedékes szelvényeit már
november 20-tól kezdve költségmentesen
beváltja az

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi
Bank és Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság.

Félix-Gyógyfürdő

Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb hévvíz forrása, víz hőfoka 49° 17 millió liter víz napi mennyiség.

Gyógyjavulatok: köszvény, rheuma minden formája, ischiás, iz-
zadmányok, csontbetegségek és sérülések, női ivarszervek különböző
megbetegedései ellen.

1909. évben 9200 beteg hagyta el gyógyultan a páratlanul hatásos
Félix-gyógyfürdő gyógyforrásait.

Curtaxe nincs, prospektust készséggel küld az igazgatóság. A megsebesült
és megbetegedett katonák egészségének helyreállítása legelőbb esetben kívána-
tossá teszi a kénes meleg hévvíz gyógyfürdők használatát. Hogy a sebesültek
és más betegek a kénes meleg gyógyfürdőt könnyűszerrel és jutányosan meg-
szerezhessék, a következő ajánlatot tesszük:

Tiszt urak részére szoba, fűtés, világítás, egy tükör- vagy kádfürdő pa-
kolással, reggeli kávé vagy tea süteménnyel, déli étkezés három fogás, esti
pedig két fogás, délben és este kenyér, naponta 7 koronába kerül.

A fürdőkbe vezető folyosók állandóan fűtve vannak s meghülés veszélye
nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Legénység részére szoba, három, esetleg négy személy részére, fűtés,
világítás, naponta egy tükör-fürdő, reggel fél liter forralt tej, 20 deka ke-
nyér, délben leves, főzelek, sült vagy főtt hus feltéttel, 20 deka kenyér, este
főzelek sült hússal vagy fél liter forralt tej és 20 deka kenyér, naponként
és személyenként 3 kor. 50 fillér.

6 személyvonat érkezik naponta a Félix-fürdő állomására. Állandó posta
és interurbán telefon a fürdőtelepen.

Félix-fürdő Igazgatósága.